

SOCIOLOGIJA NA INTERNETU:

U pohvalu *principa rakovica-moruzgva*

Opijenost golemošću samoga medija početna je faza korištenja Interneta u većine onih koji su prikupili dovoljno informatičkoga znanja da tu mrežu mrežâ pokušaju koristiti za još nešto osim elektronske pošte. Tisuće *gopher* i *WWW servera*, ništa manje *FTP hostova*, stotine *elektronskih časopisa* te brojni drugi servisi Interneta naizgled čine obilje izvora informacijâ, među kojima se bez sumnje kriju i oni koji sadrže različite profesionalno značajne informacije.

Ta golemost medija predstavlja neizbježivu zamku za dio korisnika Interneta, pa njihova potraga za informacijama lako prerasta u svojevrсну *ovisnost* - potraga za informacijama postaje svrhom sama po sebi, a korištenje prikupljenih informacija odgađa se za neka druga vremena.

"Trezveniji" pak korisnici ubrzo uviđaju "kvaku" Interneta: broj korisnih informacija *virtualno* je doista vrlo velik, ali je do njih *realno* jednako toliko teško doći. Kako je, naime, vrijeme valuta za koju razmjenjujemo svoj profesionalni - a, nažalost, i osobni - život, cijena nalaženja relevantnih informacija u pravilu nadilazi njihovu korisnost. Stoga ne čudi što najveći dio "trezvenih" korisnika Interneta odustaje od daljnje potrage i vraća se tiskanim izvorima (gdje se znade "tko je tko"), a mrežu koristi posve ograničeno i namjenski - uglavnom za elektronsku poštu.

Nasreću, obje se krajnosti - ovisnost i defetizam - mogu izbjeći. Rješenje se nadaje u skladu s općepoznatim principom "rakovica-moruzgva": valja ostvariti simbiozu "ovisnika" (rakovice) i "defetista" (moruzgve). Kako su "rakovice" (barem one koje nisu posve sluđene mrežom) prilično sklone pohvaliti se nalazima svojih putovanja po "informatičkoj autocesti", povremeno se pojave različiti oblici tematskih "vodiča po Internetu" (*resource files*, *Internet guides* i sl.) koji - smanjujući broj relevantnih izvora informacija - "moruzgvama" omogućuju relativno ekonomično korištenje Interneta. Ukoliko su još "rakovice" okupljene oko kakva projekta koji donekle garantira ozbiljnost, ti "vodiči" mogu biti vrlo upotrebljivi.

Cilj ove informacije jest upozoriti na nekoliko takvih tematskih vodiča koji bi mogli biti od interesa za sociologe.

Prije svega: gdje se - na kojem serveru - vodiči nalaze i putem kojih su servisima dostupni?

Vodičima se može pristupiti preko sljedećih servisa: *Anonymous FTP-a*, *Gopher-a* te *WorldWideWeb-a/Mosaic-a*.

1. Oni koji preferiraju *FTP* moraju se (kao *anonymous* korisnici) logirati na host: *una.hh.lib.umich.edu*. Vodiči se nalaze u direktoriju (*path*) */inetsdirsstacks*. Da bi se otkrilo što se krije iza naziva pojedinih datoteka valja preuzeti datoteku *.README-FOR-FTP*.

2. Putem *gophera* vodiči se mogu dobiti ulaskom na *gopher-server* *gopher.lib.umich.edu*, nakon čega se vodičima može pristupiti iz menija odabirom direktorija */inetsdirsstacks* (ovdje se nalaze svi vodiči - ukupno 173 - iz različitih područja) ili pak sljedeći direktorije */inetsdirs* te */Guides on the Social Sciences*. Zbog redundancije, uobičajene na *gopherima*, do istih se informacija može doći i odabirom nekih drugih kombinacija direktorija. Ukoliko želite dodati ovaj izvor u svoj *gopher bookmarks* valja koristiti sljedeću *gopher .link* oznaku:

Name=Clearinghouse for Subject-Oriented Internet Resource Guides (UMich)

Type=1

Port=70

Path=1/inetdirs

Host=una.hh.lib.umich.edu.

3. Za korisnike *WorldWideWeb-a* odnosno *Mosaic-a* navodimo *Uniform Resource Locators (URL)*:

<http://http2.sils.umich.edu/člou/chhome.html> ili

<http://www.lib.umich.edu/chhome.html> ili

<gopher://una.hh.lib.umich.edu/11/inetdirs>.

Koji se vodiči putem ovih servisa mogu pribaviti? Zbog činjenice da je ponuđeno ukupno 173 vodiča, od čega je 99 navedeno u direktoriju *Guides on the Social Sciences*, ovdje možemo spomenuti svega njih nekoliko, svjesni subjektivnosti odabira:

- Communication Studies; M. Fleming; 02/95;
- Computer-Mediated Communication; J. December; v3.62; 08/21/94;
- East Europe; Z. Pasek; v4.0; 12/14/92;
- Futurology, Future Studies; L. Gamble; 02/95;
- Human Resources, Industrial Psychology; L. Haas; 02/95;
- Journalism; J. Makulowich; v2.6; 09/20/93;
- Mathematics, Statistics; L. Gamble; 02/95;
- Political Science & Politics; L. Haas; 02/95;
- Post-Soviet & E. European Resources; I. Kallen; v1.0; 07/26/94;
- Social Science; T.M. Ciolek; v1.02; 09/13/94;
- Social Sciences & Humanities; L. Schankman; 03/15/95;
- Social, Cultural, Political Aspects of Computing; M. Kovacs; 02/95;
- Sociology, Demography; G. Bell; 02/95;
- Women's Studies, Feminism; L. Hunt; v2; 09/21/94;
- Women's Studies; G. Bell; 02/95; itd.

Kako je vidljivo iz gornjega popisa, vodiči su nedavno revidirani, pa je količina pogrešnih informacija (izvori koji više ne postoje i sl.) neznatna.

Većina vodiča ograničena je na opis klasičnih Internetovih servisa: *newsgroups*, *mailing & discussion lists*, *ftp sites*, *gophers*, *databases*, dok ih manji broj navodi i neke druge izvore (biblioteke dostupne putem Interneta, CD-ROM-ove, pa i tiskane izvore - almanaha, rječnike, enciklopedije, indekse i sl.).

Pobrojanim vodičima - a i drugima koje ovdje nismo spomenuli - kredibilitet daje činjenica da su prikupljeni u okviru *Clearinghouse for Subject-Oriented Internet Resource Guides*, koji predstavlja zajednički napor *University of Michigan's University Library* te *School of Information and Library Studies (SILS)*. Vodiči su uglavnom djelo različitih autora, članova "Internetove zajednice", a dio su sačinili i SILS studenti u okviru projekta *Internet Resource Discovery*.

Svaki vodič sadrži informacije o tome otkud je preuzet, pa korisnici mogu, s vremena na vrijeme, provjeriti jesu li njima zanimljivi vodiči u međuvremenu dopunjeni. Nevolja je, naime, u tome što informacije na Internetu brzo zastarijevaju, pa će korisnik ove informacije na navedenim hostovima vjerojatno zateći donekle drukčije stanje od ovdje opisanoga.

Ukoliko niste sigurni spadate li u "rakovice" ili u "moruzgve" (ili pak u koju se vrstu želite transformirati) vjerojatno će vam biti od koristi različiti vodiči kroz Internetove servise,

koji su također dostupni na istom hostu. U direktoriju */inetdirs/Helpful Information on using the Internet/Computer Networks and Internet Guides (Rice U)* mogu se pronaći neki već klasični priručnici te vrste, npr.: *Big Dummy's Guide to the Internet* Adam Gaffina, *Hitchhikers' Guide to the Internet* Eda Krola ili pak *Zen and the Art of the Internet*, ali i brojni drugi, manje poznati - *Internet Sources of Government Information* (B. Gumprecht), *Internet Tools Summary*, *Internet use and etiquette*, *Not Just Wires* (Karen Coyle), *Yanoff List of Special Internet Connections* itd.

Na koncu jedna posve osobna objecka - autoru ovih redaka lik koji nazire na ekranu to više liči na rakovicu kako pisanje ove informacije odmiče.

Krešimir Kufrin